Свобода народам і людині!
За вільні національні держави поневолених народів!
Поневолені народи — єднайтеся в боротьбі проти імперіялістів!

Видає Провід Організації Українських Націоналістів.

Рік III. 1944 № 1 (6.)

ЗМІСТ.

„ОД НИНІ ВО ЄДИНО....“

...Од нині во єдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини Єдиної України — Західньо-Українська Народня Республика й Наддніпрянська Україна. Здійснились віковічні мрії, якими жили і за які вмірали кращі сини України.

Од нині є Єдина Незалежна Українська Народня Республика!...

(Акт Злуки — Київ, 22. I. 1919).

Тому 25 років—упали ці великі історичні слова на Софійському Майдані із уст найвищої Української Влади.

Тому 25 років—історія України виходила після довгих сторіч нерівної боротьби на шлях своєї Соборницької Волі.

В тривожні дні революційної хуртовини, в зловіщому гуркоті гармат, по всьому світу залунало тверде, незломне українське слово: Од нині во єдино..!

Це говорила українська нація своє предвічне „Вірую“ всупереч зазіханням наїзників. Це присягали українські міліони по той і цей бік насильного кордону. Бо за присягу цю на предківські скрижалі — клали свої буйні голови юнацькі без вагання сотні тисяч українського вояцтва.

Із гомону кривавого родився злотий гомін....

Мов вихор, що ламає дуби, пролетіла над усією Українською Землею невблагана стихія революції, і в українській крові затопив несситий варвар Українську Волю....

...покрушились копія..., поломались щити.... Та всупереч жорстокості і насильству наїзників, українська земля родила і родить нових і нових переємників древньої слави...

Встають вони з глибоких надрів українського чорнозему і вслухуються в гомін, що стоїть над цією прекрасною й замученою країною....

І пізнають, що гомін цей—це гомін злотих днів.... гомін тривожних і прекрасних січнів...., гомін присяги української сили і волі:

— Од нині во єдино!—

Заслухані в ньому ідуть вони, щоб серед бурі і руїни, яку несуть Українській Землі несситі наїзники—сталінсько-гітлерівські імперіялісти, посеред тисячів українського трупу, своєю кровою і чином здійснити несповнену мрію батьків....

Ідуть вони, і їхній хід вже чує увесь світ, чують хижаки Півночі й Заходу....

Ідуть і мечами своїми пишуть Україні вічний, тривалий і світлий Акт Нової Злуки....

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

В полум'ях другої імперіялістичної війни зустрічаємо новий 1944 рік. Довкруги нас йде кривава борня імперіялістичних велитнів за володіння над світом.

Военним пожаром палає також Україна. Його розпалили імперіялістичні хижаки Москви і Берліна за те, кому з них поневолювати український нарід, кому експлуатувати наші багацтва, кому перетворювати Україну в колонію.

Але величезні жертви приходиться платити сталінсько-гітлерівським загарбникам за їхні розбійницькі плани. Оце вже третій рік триває їхнє змагання і море солдатської крови ллється на фронтах. Раз-у-раз схвачують себе московсько-німецькі імперіялісти в залізні обійми і стікаючи кровю, намагаються взаїмно повалити противника на землю.

В парі з тим іде їхня нещадна і планова боротьба проти українського народу. Прикриваючи свої загарбницькі плани брехливими фразами про „визволення" України, несуть імперіялісти Москви і Берліна безперервне винищування українському народові. Видираючи собі взаїмно поодинокі терени нашої землі, вони сіють на ній пожарища й могили, вони дорешти грабують наші багацтва, вони десятки тисяч наших братів і сестер нещадно розстрілюють, наповнюють ними тюрми і концлагери, насильно ведуть на каторжні роботи в Москву й Німеччину, або змушують проливати українську кров на фронтах за їхні імперіялістичні інтереси. В час, коли німецькі загарбники, стративши надію вдержатись в посіданні українських земель, палять і нищать наші гарні міста і села та їх жителів, а Лівобережну Україну вже обернули в руїни, новий сталінський окупант до решти винищує український нарід та терором і розстрілами намагається знову підкорити собі Україну. В цей спосіб обидва імперіялісти використовують планово сучасну війну на те, щоб раз назавжди зламати силу України.

Але розбиваються і остаточно розібються всі плани сталінсько-гітлерівських імперіялістів об живу силу українського народу! **Укрїнський нарід живе і жити буде!!!** Незалежно від усіх окупантських знущань і терору він вперто і послідовно йде шляхом нещадної боротьби проти ворожих загарбників та продовжуватиме свою боротьбу аж до повної перемоги та відбудови Української Самостійної Соборної Держави.

1943 рік приніс нові пожари Україні, він посилив окупантський терор, але рівночасно він приніс активну **самооборону українського народу**, що знайшов в собі доволі живучої сили, щоб доказати цілому світові, що український народ не дозволить себе безкарно винищувати, що він не стане знаряддям в руках ворожих імперіялізмів, що він не дасть добровільно своєї праці і крови для загарбницьких цілей Москви і Берліна, а перед їхнім терором буде себе боронити. І саме з тією метою повстала Українська Повстанча Армія й Українська Народня Самооборона, що від ряду місяців стоять в успішній обороні життя і майна українського населення. І хоч нашу самооборону намагався зараз окупант зламати терором, то тим неменше він мусів дуже скоро переконатися, що не вдасться вже йому везти міліони на каторжні роботи до своїх заводів, що не дістане він добровільно рекрута на фронт, що минули вже безповоротно часи, коли він наказував вивозити останнє зерно з України і заставляв наш нарід голодувати.

Український Народе!

Наша тактика самооборони, що її ми приняли в 1943 році, показалася єдино правильною в тій ситуації, в якій тепер знайшовся український нарід. Ми не йшли і не йдемо тепер на остаточний зудар з окупантами, бо ми знаємо, що їхні сили ще завеликі, але рівночасно ми боронимо себе перед знищенням в свідомості, що сили московських і німецьких імперіялістів щораз більше вичерпуються, що між воюючими імперіялістичними бльоками наростають все нові суперечності, що будуть доводити до нових зударів, що

рівночасно, в парі з тим, кріпшають організовані сили українського народу і других поневолених народів, які змагають до остаточного розвалу хижацьких імперіялізмів Москви і Берліна та **перемінять сучасну розбійницьку імперіялістичну війну у національно-визвольну війну поневолених народів.**

В такій ситуації треба українському народові **видержати** у важкій хуртовині та вперто протиставлятись всім намаганням ворожих нам імперіялізмів винищувати український народ.

І тому, вступаючи в новий рік нашої боротьби, ми кличемо український нарід до посиленої **розбудови українських самооборонних сил,** бо вони одинокі гарантують наше збереження перед московським і німецьким окупантом!!

Московсько-большевицькі імперіялісти насильно гонять свої армії щораз глибше в Україну, а відступаючі німецькі загарбники грозять знищенням усьому народові, і тому **весь нарід** мусить станути на свій власний захист! Нехай ніхто себе не обманює надією, що він сам себе збереже перед ворогом! Наш рятунок тільки в організованих рядах цілого народу! Крім того в такій ситуації тільки національні відступники можуть рятувати свої голови, лишаючи народні маси на поталу ворогові!

Український Народе!

Організація Українських Націоналістів самостійників, що від двох десятиріч керує революційно-визвольною боротьбою Українського Народу, і що одинока з усіх політичних угрупувань, ніколи не покинула свойого народу в його кризових хвилинах та завжди вела його на нові шляхи боротьби, — на початку нового року — кличе Тебе зберегти віру в нашу остаточну перемогу та організовано станути на захист Твоїх міст і сіл. **У всенародній самообороні** передержимо сучасний кризовий момент та створимо **передумови** для нашої розправи з окупантами,

Не дамо себе нікому безкарно винищувати!

Не дамо себе запрягти до воза чужих імперіялістичних інтересів Москви і Берліна!

Женім від себе всіх вислужників Москви і Берліна, що присипляють народню чуйність та хочуть видати безборонні народні маси в руки кривавим імперіялістам!

Розбудовуймо власні організовані кадри!

За всенародню самооборону Українського Народу!

За Українську Самостійну Соборну Державу!

Ставайте в ряди борців за Самостійну Україну!

Слава Україні! — Героям Слава!

Постій 1 січня 1944 р.

ПРОВІД
Організації Українських Націоналістів.

Ю. М. Моряк.

ЩО ДАЛІ?

Події на східньому фронті поставили все українство перед новою проблемою. Поставили перед питанням тактики в новій дійсності, створеній більшовицьким походом на Захід, походом, що про його кінець ні в часовому ні в територіяльному відношенні **не можна сьогодні нічого певного сказати.** Тим не менш ми мусимо з'ясувати собі основні елементи нашої поведінки принаймні на найближчий час. Займатися тут проблемою тактики українства в випадку окупації всіх українських земель більшовиками, не будемо. Хочемо зате вказати на ті засоби, що повинні дати нам змогу **врятувати** з пожарища, яким стала сьогодні Україна **те, що врятувати можна** і що врятувати **треба.**

Відповідь на поставлене в заголовку питання не належить до легких.

Вона тільки частково може бути оперта на реальних фактах: в більшості вона базуватиметься на тенденції розвитку воєнних і політичних подій.

I

В першу чергу нам потрібно з'ясувати собі, що саме врятувати можемо і що врятувати мусимо. При відповіді на це питання мусимо вийти з основної мети, за якую ціле покоління клали і дальше кладуть гекатомби кривавих жертв: **відбудови Української Суверенної Держави.** Яким шляхом не пішли б події, ми знаємо одне: **навіть у найважчих умовах не відречемося від неї.** І коли сьогодні накреслюємо шляхи нашої дальшої дії — то йде нам в першу чергу про збереження живої субстанції народу і його державницьких сил, як елементу, **що необхідний для реалізації нашого найвищого ідеалу.** Як другу точку наших дій ставимо **дальше творення тих передумов, без яких заіснування Української Держави немислиме.**

А тепер відносно фактів і згадуваної перед хвилиною тенденції розвитку подій. Йде нам про факти, що вказують на ставлення більшовицьких можновладців до всього українського народу на новозанятих теренах взагалі, а поодиноких його груп зокрема.

Першу наочну лекцію дала тимчасова окупація східних областей України в лютні-березні 1943 р. На основі багатьох звітів від членів ОУН, які залишилися в цих областях можна було скласти собі докладний образ поведінки більшовицької влади на свіжо „визволених“ землях.

За першими частинами Червоної Армії сунули відділи НКВД. Вони в першу чергу намагалися виловити т. зв. „ворогів народу“. Як знаємо, нема в СССР людини, якої не можна б було підтягнути під це широке поняття. Попали туди звичайно національно-активні українці, а в дальшу чергу допоміжна адміністрація, поліція та службовці німецьких установ. Їх ліквідовано масовими розстрілами.

А решта населення? Боєздатних мужчин мобілізовано до Червоної Армії і невишколених, з паршивенькою зброєю, а то й без неї, кидано на вірне знищення на фронт. Працездатний елемент, переважно жінок, притягано до допоміжної військової служби, або до праці в фабриках. У спокої залишали тільки старих і дітей. Разом з тим ішло матеріяльне нищення — чи радше грабіж того всього, що населення зуміло заховати від попереднього грабіжника. Маємо на думці здирання останніх лишків харчевих продуктів, одягу, взуття. Все це мусить населення здати на потреби голодної й ненаситечної північної „родіни“. Словом, проводилося повне нищення „інородців“ у всіх можливих для цього нищення формах.

Відомості, одержувані протягом останніх місяців ні в чому не змінюють поданої вгорі картини. Зрештою ніхто з тих, що знає дійсну природу більшовизму, не робив собі ніяких ілюзій щодо поведінки сталінської челяді, якій безглузда німецька політика уможливила дірватися до втраченої два роки тому України.

Чи можна в такому разі залишити цей елемент, що в першу чергу буде виставлений на знищення фізичною ліквідацією? Відносно активної частини громадянства справа ясна: ми мусимо її зберегти.

Але ми мусимо думати не тільки про збереження національної субстанції, але й про наше майбутнє. В хвилину історичного катаклізму наше ставлення мусить бути ставленням свідомої свого призначення національної спільноти, що навіть у найважчий час не випускає з поля зору ідеалу вільного державного життя. Може слабодухи, скептики й меланхоліки здвигнуть плечима. Їм вже ввижається кінець України, як національно-політичного організму. Ні, панове. Живемо на нашій землі п'ять тисяч літ, перетривали готів, гунів, обрів, татар, переживемо як нація й сучасну світову хуртовину.

І ми свідомі одного: **ідеал української державності опиниться поза межами можливого тільки тоді, коли ми самі відмовимося від нього.**

Ми далекі від зменшування небезпеки. Ми знаємо, на що спроможні більшовики і ми здаємо собі справу з того, що ситуація більш, ніж поважна. Поважна, але не безнадійна. Наше твердження основуємо на тенденції розвитку подій, що поруч з'ясованих вгорі фактів, які висвітлюють ставлення більшовизму до нас, служитиме базою наших кінцевих висновків.

II

Сучасне воєнне і політичне положення позначене посиленим наступом аліянтів, в першу чергу більшовиків — на німецьку фортецю. Її ломлять поволі, з трудом, але ломлять. Сьогодні не має жодних серйозних основ, які давали б право сумніватися в остаточному крахові Німеччини. Зробивши низку грубих і нерозумних політичних помилок — зокрема в своїй політиці на Сході Европи — Німеччина йде назустріч неминучій катастрофі. Коли вона наступить — годі сказати. Та не це для нас найважливіше. Нас цікавить в першу чергу питання, як укладатимуться взаємовідносини тих сил, що залишаться на полі бою після розгрому Німеччини, тобто Англії, Америки й СССР. Кожна з цих держав має свої інтереси, але тоді, коли англо-американські суперечності не виступають надто яскраво, то інтереси Англії й Америки з одного, а советської Росії з другого боку, виключають себе взаїмно.

Загроженою є передусім Англія. Москва не відмовилася й не відмовиться від ідеї світової революції: „Ми, на горе всім буржуям, світовий пожар роздуєм“ — ці слова Блока — це не тільки патетична фраза поета — але реальна програма більшовизму від 1917. р. по сьогоднішній день. Є певна основна різниця у характері англо-німецького конфлікту, а (поки що дипломатичного) англо-советського. В першому Англія воювала й воює за свою гегемонію у світі, а зокрема в Европі. При другому, що назріває, йде про більш основну річ — йде про її існування взагалі. І коли вона наважилася в ім'я верховодства на війну з Німеччиною, то тим більше мусітиме вести її з більшовиками в ім'я власного національно-державного збереження.

81

Наші передбачування можуть викликати враження занадто сміливих, зокрема сьогодні, після московської і тегеранської конференції, де, згідно із твердженням німецької пропаганди, Англія й Америка дали советській Росії вільну руку в Европі. — Про цю конференцію скажемо ще кілька слів. Тепер у першу чергу цікавить нас питання, чи англійці свідомі загрози, що насувається зі Сходу. Про те можна **прослухати** дещо між рядками англійських звідомлень, можна прочитати й в англійській пресі. Ми одначе наведемо слова цього доброділя, що від кількох літ монополізував у себе право перестерігати Европу перед зрадою з боку „перфідного Альбіону“.

У 45 числі тижневика „Дас Райх“ від 7. XI. н. р. у статті п.н. „Внутрішня Англія“ шеф німецької пропаганди Др. Гебельс, спираючись на одноззгідне твердження кількох тисяч німецьких полонених, що саме перед кількома тижнями повернулися з Англії, м.ін. пише, що підозрливість, щоби не сказати ненависть, у відношенні до советського Союзу, який намагається творити в Европі доконані факти, і в цей спосіб розбивати останні надії англійців на перемогу, **наростають по другій стороні** (себто в Англії — прим. наша) **з дня на день.** (Підкреслення наші).

В тому самому числі знаходимо ще інші інтересні для нас статті. Одна з них має заголовок „За третю світову війну“. Про англійську концепцію дальшого ведення і закінчення війни в Европі автор пише: „Німецькі армії мали б на Сході винищувати себе й одночасно руйнувати терен советської території до того дня, доки обі потуги не впадуть обезсилені на землю, щоб признати лондонський арбітраж“. А дальше: „Йде про те, щоб виждати моменту і з невеликими силами з'явитися на континенті та влаштувати мир відповідно до свого бажання“.

А як дивляться на ці справи американці? У щоденнику „Кракавер Цайтунг“ від 20. XI. 1943, маємо наведені погляди заступника президента Рузвельта, Воллеса і зближеного до кругів Білого Дому журналіста Вальтера Ліпмана. Воллес перед кількома місяцями дослівно висловився в той спосіб: „Через відступність планування і в наслідок еґоїзму, мир ч.2. може бути перетворений у світову війну ч.3.“ Ліпман говорить ще більше відкрито. Ось кілька цитатів із його статей, призначених для шведської преси: „Одне є певне — пише Ліпман — якщо тим разом не пощастить створити мир, то ми будемо приготовлятися сейчас до найближчої війни“. А дальше: а об'єктивне питання, чи треба очікувати мира, чи війни, залежить від цього, чи питання пограничних теренів між Росією і Атлянтійськими потугами буде вирішено шляхом свобідної умови, чи диктатом і дипломатичною пресією“.

Ми згадували вгорі про московську і тегеранську конференції. Можна здогадуватись, що на ній дійшло фактично до політичних уступок в Европі в користь Советської Росії. Цим заплатили західні аліянти ціну за кров тисячів советських бійців, що впадуть ще в боротьбі з німцями. Але ми знаємо, що про кордони рішати будуть не постанови при конференційному столі, **але відношення реальних сил, яке заіснує після розгрому Німеччини.**

Як знаємо, кремлівські можновладці підносять претенсії до проливів, і то не тільки Босфору чи Дарданелів, але Суезу й Гібральтару, до летунських і морських баз в Єгипті і Туреччині. Кажуть, що з весною м.р. Англія пропонувала Советам обсаду своїми арміями південного крила, що стояло в Україні. Америка віддавна заявляє охоту одержати для війни з Японією бази на Зеленому Клині і Сахаліні. Не важко вгадати, що криється за цими домаганнями, чи виявами доброзичливості.

* * *

В світлі суперечностей у воєнних цілях, непогодимості інтересів і таємної політичної гри, слова про третю війну перестають бути побожним бажанням заінтересованих, чи фантазією комбінаторів. Вони стають тією реальною можливістю, яку необхідно мусить брати до уваги той, хто не хоче дати заскочити себе подіям..

Більшовицька парова тачалка котиться щораз-то дальше на Захід. Дуже можливо, що перекотиться і через усі наші землі. Де зупиниться? Є люди, які твердять, що на кордоні Сяну і Буга. **Воно не виключене.** Але навіть тоді це була б тільки зупинка, а не кінцева станція совітського імперіялістичного поїзду.

Треба сподіватися, що він поїде **дальше.** Після розгрому німецької армії єдина Англія й Америка **могли б** його зупинити.

Англія провадить війну п'ятий рік, але, внаслідок економічного господарювання, вона не багато сил, зокрема якщо йде про сухопутну армію, втратила. Американська воєнна машина щойно розмахується. Зате про людські і матеріяльні ресурси СССР годі сказати щонебудь певного. Одне певне, що вони абсолютно більше надшарпані, чим у їх західніх партнерів. Російська бочка має також своє дно. Жінки і кільканадцятьлітні хлопці на фронті є на це прорічистим доказом.

Але вислід передбаченого конфлікту являється не тільки проблемою матеріяльних сил. Як доказує історія, зокрема досвід сучасної війни, Росію важко розбити самою мілітарною силою Безперечно вона буде одним із вирішних чинників, але не одиноким. Вислід конфлікту, що назріває, залежатиме теж від того, наскільки гасла і концепції, що їх видвигнуть західні аліянти, відповідатимуть усім европейським народам — в першу чергу народам східньої Европи. Є ясне, що без участі поневолених червоною Москвою народів, кожна нова війна з Росією закінчиться тим, чим скінчився похід Наполеона, інтервенція Антанти 1918-20 рр. і сучасна німецько-большевицька кампанія.

Англія свідома наслідків закріплення большевизму в Европі. І тому думаємо, що, як.

що Англія **буде воювати проти совітської Росії,** то не із сантименту для европейських народів, але в ім'я власних інтересів, в ім'я своєї власної шкури..

За те ж саме будуть воювати й інші народи Европи, ті, що більшовизму не хотять. А тих є більшість. Можна передбачувати, що ця війна буде ведена не за створення на Сході якогось нового санітарного кордону, не за кафтан безпеки для божевільного у своєму імперіялізмі грузина, але за створення стану, при якому цей кафтан стане зайвий: **за повне знищення більшовизму.**

Український народ, який бореться за власну державність мав би в цій ситуації безперечно великий шанс розправитися з большевизмом, заатакованим усіми европейськими народами.

Беремо другу можливість. Большевизм опановує, якщо не цілу, то більшу частину Европи і намагається закріпити у ній своє володіння. Що ж тоді? Чи це означає, що ми разом з другими поневоленими народами станемо погноєм большевицької потуги? Ні! Коли большевизм протягом двадцяти років після жовтневої революції мусів зуживати гро своєї енергії на поборювання відосередніх сил України й інших поневолених народів, то нового набутку у формі одної чи двох сотень міліонів европейців, він не стравить. В Европі буде мати справу із старими державними, викристалізованими і пружними народами. Цей сам большевизм, що протягом двадцяти років зосереджував свій натиск в першу чергу в Україні, мусітиме поширити площину цього натиску з усіми випливаючими з цього консеквенціями. Він не диспонуватиме у достатній мірі ні ідейними, ні матеріяльними силами для вдержання европейських теренів назавжди. На цих теренах він скоріше чи пізніше програє, а його програш, що прийде як вислід революційної боротьби усіх поневолених — а в тому числі й українського — народів створить передумови для завершення наших державницьких змагань. Як бачимо, ні при першій, ні при другій можливості місця на резигнацію і безвиглядність немає. І котру з них не брали б ми до уваги, кожна приносить певні перспективи не тільки дальшого існування, але й політичного визволення.

III

Висновки? В першу чергу охорона загроженого елементу від фізичної ліквідації. Ця охорона можлива тоді, коли **наша поведінка** у критичному часі відповідатиме ситуації, в якій опинимося. Народ мусить зрозуміти в першу чергу те, що в сучасну пору рішається і рішатиметься доля богатьох націй і тому він на жодні передчасні акти одиниць іти не може. Дальше. Під большевицькою окупацією залишиться основна маса нашого населення. Годі вже сьогодні говорити про тактику українства у той час. Одне є певне. **Якщо большевики схотять нищити народ фізичними засобами, стрінуться із збройною самообороною того народу.** Як останній засіб приходить еміграція. **Хто** може емігрувати? Тільки ті, що дійсно загрожені, але фізично неспроможні користати з інших засобів самоохорони. **Куди?** На всякий випадок не туди, куди дехто вибірається, бо там буде голод, бомбові нальоти, а кромі цього повна політична блокада.

Ще одна вказівка на час дальшого походу більшовиків на захід і відвороту німецької армії. Йде про відношення до німців. Німеччина, що стоїть перед катастрофою, не становить для нас загрози, якщо її місцеві чинники не підуть на безглузді в концепції і варварські у реалізації репресії у відношенні до українського населення. Німеччина, що програє — вживаючи відомого вислову — не варта костей одного українського партизана. Збройна боротьба з німцями в тому етапі не доцільна. Може бути мова тільки про конечну самооборону.. Ми свідомі, що сталінські наймити підхоплять це місце, як ілюстрацію для своїх тверджень про спілку „українських фашистів" з німецькими націонал-соціялістами. Нам зовсім не залежить на тому, що ці бандити пера чи етеру, що повних два роки славили „найгеніяльнішу політику" Сталіна, яка полягала на підкріплюванні Гітлера збіжжям, нафтою й іншими господарськими добрами СССР, говорять зараз про нас. Не оглядами на їхню демагогію, а оглядами добра власного народу керуємося і будемо керуватися у нашій політиці.

Під кінець ще кілька заввал.

Враховуємо можливості збройного конфлікту західних аліятів з большевиками. Але тим не менш основою наших змагань лишається моральна і фізична сила українського народу і тому нашим завданням являється збереження і розбудова цих сил усіми засобами, що стоять до нашої розпорядимості. У світлі цього ствердження, звязування нашої справи із цілістю сучасної світової політики немає нічого спільного із т. зв. орієнтаціями. Ми в сотий раз хочемо підкреслити, що **позиція українського народу в кожному укладі сил, який витвориться у час боротьби европейських народів з СССР і після його розвалу, залежить в першу чергу від його власної сили.**

В такий час, як сьогодні, мусимо діяти зрівноважено, але рішуче і швидко. Свідомість великої загрози, свідомість того всього, що може ще трапитися на нашому життєвому шляху, мусить посилити наше почуття спільноти цілого народу. Мусимо творити одну, тією самою ідеєю спаяну громаду. Нашою поставою мусимо дати доказ, що ми станули на висоті вимог, що опановуємо і найважчі ситуації.

Бо від вияву всього того, що велике у нашій національній душі, залежить наше майбутнє.

82

Л. М. Карпатський

ДО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ ВЗАЄМИН

На сторінках нашого органу вже декілька разів була заторкнена справа українсько-польських взаємин. Наше ставлення до польського народу з'ясовано в постановах II і III конференції нашої Організації, а зокрема проаналізовано цю проблему в статті „Україна і Польща", що появилася в „Ідеї і Чин", ч. 4.

Сьогодні вертаємося ще раз до цієї самої проблеми, бо вважаємо, що вона є надто важлива в сучасному положенні обох народів, українського і польського, а від її такої чи іншої розв'язки залежатиме, чи в майбутньому укладі сил в Середній та Східній Европі Україна і Польща знайдуть належне їм місце.

Рівночасно, заакцентовуючи важливість проаналізування та розв'язки українсько-польського питання, здаємо собі докладно справу з усіх труднощів, які стоять на перешкоді до його позитивного вирішення. Тут маємо вже діло з цілим рядом найрізнорідніших комплексів, витворених історичними ворожнечі і взаємної боротьби обох народів та політикою тих зовнішніх сил, що були і є заінтересовані в поневоленні обох народів. Розв'язати ці комплекси — це важке завдання бо, наприклад, загально закорінений в обох суспільностях є погляд, що українсько польську проблему можна вирішувати єдино мечем.

А проте, ми її надалі не вагаємось розглядати цю справу, свідомі того, що на те є труднощі, щоб їх побороти, і тільки люди слабі і боязкі лякаються великих та складних проблем. Бо саме в цьому виявляється державна зрілість якогось народу: бачити проблему і спокійно, по мужеськи, розглядати її та шукати доріг до її розв'язки, а не з легковаженням, обуренням, а то й просто негуючи її, перед нею втікати. Вважаємо також, що краще, щоб два народи, між якими існують хоч би як прикрі та болючі спори, заглянули сміло правді в вічі і самі між собою вирішували свій спір, ніж мав би це робити хтось третій. Інакше, ці народи будуть нагадувати тих двох сусідів, що в суперечці за межу посварилися та вхопились за чуби, аж вкінці справа опинилась перед судом, який їх так довго судив, аж обидва сусіди стратили не тільки клаптик землі, за який сперечалися, але ціле своє поле та ввесь свій дорібок. Пізніше зорієнтувались, що вони не є вже самостійними господарями, але призначена для них доля наймитів.

Протягом довгих віків, від зарання історії обох народів, відносини між ними не були приязно-сусідськими. Обидва народи, український і польський, находилися ввесь час в стані ворожнечі і боротьби, незалежно від цього, які форми ця ворожнеча і боротьба прибирала. При цьому Польща була завжди тією агресивною стороною, що старалася поширити свою територію на Сході коштом українських етнографічних земель. Це робила Польща в тому часі, коли під натиском германського світу тратила свої західні етнографічні землі в користь німців. Україна вела боротьбу зі східньою навалою, а Польща використовувала ситуацію і прилучувалась до одного зі спільних ворогів, щоб коштом українських земель дещо тереново скористати, що в дальшому допроваджувало до її упадку. Україна на своєму історичному шляху займала постійно дефензивне становище супроти Польщі, боронячи свої землі перед її посяганням. У загальному слід відмітити, що Польща, після упадку української Київської та Галицько-волинської Держави, потрактувала всі українські землі як терен своєї політично-територіяльної та економічної експанзії на Сході.

Вправді Польща видвигнула прегарний і великий клич „за вашу і нашу свободу" як ідейно-політичну програму співжиття двох рівнорядних народів, українського і польського, і їх спільної боротьби за майбутнє обох народів. Але на ділі вона, використовуючи цей клич як засіб для накинення українському народові своєї опіки і волі, завела на українських землях форми пов-

ного національно-політичного, соціяльного, культурного і релігійного типу. Таким чином Польща в певних періодах історії ставила український нарід зі свого партнера-союзника в позицію раба.

Від того часу Польща завжди виявляла тенденції розглядати український нарід і його державницько визвольні змагання як свою внутрішню справу навіть тоді, коли наслідком такої політики „за вашу і нашу свободу", на півночі виріс **третій**, який погодив спір за межу в той спосіб, що й Україна й Польща втратили свою державну незалежність.

Цей підхід до українського питання, розглядати його як внутрішню польську справу, так глибоко вкорінився в психіку польської суспільности, що і сьогодні загал польського громадянства ніяк не може погодитися з українськими визвольними змаганнями за державність, а до можливости відродження української держави ставиться наскрізь негативно, не допускаючи навіть думки, що існування української держави може бути корисним також і для Польщі.

На основі дотеперішнього історичного досвіду приходиться ствердити, що вікова ворожнеча та боротьба між українським та польським народами мала для обох народів катастрофічні наслідки. Вони довели до внутрішнього послаблення України і Польщі, а вкінці до їх упадку, що його вже безпосередньо спричинили зовнішні ворожі сили, які скапіталізували боротьбу обох народів для себе.

Боротьба між українським та польським народом уможливила ріст північного, колись незамітного московського князівства, а на Заході дала нагоду зрости в силу та сконсолідуватися пруській-німецькій державі. І Московщина і Прусія, чи радше германський світ, стали поважною загрозою для обох народів та вкінці здійснили свої плани, загарбуючи українські та польські землі і поневолюючи обидва народи.

Ось це конкретний вислід польсько-української ворожнечі і боротьби, викликаної посяганням Польщі на українські землі.

Звичайно, історичні помилки повинні бути наукою та дороговказом, щоб на будуче їх не повторяти. На жаль, історія не навчила нічого. Коли світова війна закінчилась европейською революцією і всі народи взялись за будову своїх національних держав на принципі самовизначення народів, то війна між Польщею і Україною наново розгорілася. Коли Україна боронила свої права на самовизначення, то Польща видвигала історичні аргументи, намагаючись оправдати свої претенсії до частини українських земель. Давні концепції знову взяли верх над здоровим розсудком.

Українська Держава, яка вела одночасно війну проти московських більшовиків, впала. Польща — здавалося б — виграла, бо одержала Західньо-українські землі. Та не слід забувати, що вже тільки в двадцять літ пізніше впала також Польща, а її упадок був також логічною консеквенцією ліквідації Української державности, що наступила у висліді поділу українських земель між Москвою та Польщею.

Такий зовнішньо-політичний уклад сил — на Заході Німеччина зі своєю політикою експанзії на Схід, а на Сході Москва зі своєю політикою експанзії на цілу Европу — поставив Польщу, обтяжену наслідками своєї політики в відношенню до українського народу і його змагань, в кліщі, яких вона розбити не могла.

В обличчі тієї загрози кидається вона то в одну, то в другу сторону, щоби врешті впасти жертвою підбою своїх хижацьких сусідів. Пішовши на політику підбою і поневолення в відношенні до України, Польща не могла в таких умовах вести незалежної зовнішньої політики взагалі, а найти позитивну розв'язку українсько-польської проблеми зокрема. Польща завжди розглядала українську національно-визвольну боротьбу як основну загрозу для своєї державности і за тією загрозою не хотіла бачити загрози з боку Москви і Німеччини. Українське питання, наслідком польської політики негації, Польщу внутрішньо послаблювало, а ворогів Польщі і України зовнішньо зміцнювало.

83

Хто знає, як виглядав би сьогодні уклад політичних сил в Середній та Східній Европі, коли б відносини між Українською і Польською Державами в 1918 р. були інакше уложились, коли б у тому часі була оминута взаємна боротьба і коли б вкінці, навіть після зайняття більшости українських земель большевицькою Москвою, політика польських державних чинників по відношенню до українського народу, не була політикою негації.

На цьому місці можна було б основніше аналізувати цю політику за останні роки, вказувати на її помилки та ставити питання: „хто винен?". Та ці речі є загальновідомі; докладно розтрясати питання вини не маємо наміру, свідомі того, що взаємними обвинуваченнями українсько-польських відносин не оздоровимо.

Константуємо їхню анормальність, а довести до злагідження українсько-польських взаємин та вслід за тим до розв'язки всіх спірних питань між обома народами може тільки щире обосторонне бажання, тверда воля та здоровий політично-державницький розум. Коли розглядати українсько-польську проблему з історичної перспективи, то можна набрати переконання, що якась спроба її розв'язка згори засуджена на невдачу. І тому поставимо питання: Чи є можливим перш за все злагіднення, а в дальшому й остаточне полагодження відносин на українсько-польському відтинку?

Треба сказати, що деякі елементи (релігійні, соціяльні), які могли б поглиблювати так, як колись в минулому, ненависть між двома народами, саме життя вже викреслило.

Найбільшою перешкодою для нормалізації взаємовідносин між українським і польським народами залишаються й надалі слідуючі елементи, глибоко закорінені в психіці польського громадянства та його керівних кругів:

1. Вперте заперечування права українського народу на власну державу.

2. Намагання трактувати український нарід нездібним до власного державного життя, якому вслід за тим Польща повинна дати опіку чи його визволити.

3. Трактування українських земель, як теренів своєї територіяльної і політичної експанзії.

4. Трактування української проблеми як своєї чисто внутрішньої справи.

По суті це все означає, що Польща і далі провадить політику боротьби зі змаганнями українського народу за власну державу. Український нарід, навпаки, не бореться з Польщею і її визвольними змаганнями. Український нарід бореться за свою державу, за володіння на своїх землях, не посягаючи на чужі, тим самим і польські, землі, за свою державно-політичну самостійність і суверенність.

Зрезигнувати з тих своїх прав і з боротьби за них український нарід, як зрештою кожний нарід, не може і не сміє. І тому тільки в залежності від ставлення польської сторони до українського народу та його змагань можуть укладатися відносини між обома народами. Злагіднення польсько-українських відносин сьогодні і мирна розв'язка українсько-польського питання взагалі можливі тільки на платформі визнання польською стороною української державности на україських землях та при умові, що Польща ні тепер, ні на будуче не буде посягати по українські землі.

Та, абстрагуючи від питання можливости злагіднення і розв'язки українсько-польських відносин, треба поставити ще одно найважливіше питання, наскільки злагіднення та розв'язка українсько-польських відносин так у сучасний момент, як і в момент найближчого майбутнього є доцільним та виправданими інтересами обох народів, зглядно держав.

Відповідь на це питання дає вже сам перегляд незаперечних історичних фактів, які наочно доказують, що ворожнеча та боротьба між обома народами не лежать в їх інтересі. Навпаки, ця ворожнеча і боротьба довела до упадку і поневолення одного і другого народу Німеччиною і Москвою. Клясичний приклад цієї правди відчувають обидва народи сьогодні на своїй шкірі.

Отже, в ім'я інтересів обох народів, треба шукати шляхів порозуміння, то значить: залишити взаємне винищування, ворожнечу і ненависть, бо це тільки

може допровадити до відпруження в українсько-польських взаєминах, приспішити розв'язку цього питання взагалі та скріпити сили обох народів.

Сьогодні ще виразніше, як колинебудь у давнині, український і польський народи знайшлися перед цією самою спільною загрозою. Обидва народи мають тих самих ворогів: Німеччину і Москву. Один з них в передсмертних судорогах старається ще вдержати українські і польські землі, другий, наче дикий звір, смертельно ранений, витягає вже по ці землі свої хижацькі криваві лапи. Вибору тут для обох народів немає, а орієнтуватися на котрогонебудь із ворогів було б політичним божевіллям, бо виграш одної чи другої сторони є одночасно зв'язаний з загибіллю обох народів.

Коли б у висліді нинішньої світової хуртовини прийшло до відбудови Української Держави без одночасної відбудови державної незалежности Польщі, або до відбудови Польської Держави без одночасної відбудови державности України, то в одному і другому випадках треба тоді рахуватися з неминучістю короткотривалого існування відновлених державних організмів.

Так само спроби творення нових форм тіснішого і тривалішого співжиття і співпраці народів і держав Середньої і Південно-східньої Европи без державної незалежности України чи Польщі — це ще одна ілюзія і втеча від дійсности.

І тут виринає дилема: Чи йти втертими шляхами наших прадідів, чи шукати нових шляхів, по яких обидва народи не дійшли б до цих катастроф, що їх переживали в минулому.

З української сторони перешкод до злагіднення українсько-польських взаємин немає. Український нарід не має жодних імперіялістичних замірів у своїй політичній концепції і не посягає по жодні польські землі.

Український нарід бореться за Українську Самостійну Соборну Державу.

Український нарід бореться за право самовизначення на всіх етнографічних землях.

Український нарід заступає концепцію перебудови европейського Сходу на засадах створення національних держав.

Український нарід змагає до тісної співпраці між усіми поневоленими Москвою і Німеччиною народами.

Український нарід бореться за справедливий, політичний і соціяльний лад. Поневолювати і визискувати він нікого не хоче.

Український нарід бореться за рівність усіх громадян України, незалежно від їх національности, в державних і громадських правах та обов'язках, за рівне право на працю, заробіток і відпочинок.

На цій площині український нарід готов співпрацювати з усіми европейськими народами. На цій площині є також можлива співпраця між обома народами, українським і польським.

Наше ставлення до польського народу узалежнене виключно від цього, чи польський нарід у сучасну грізну хвилину, що може заважити на майбутній долі обох народів, спроможеться на те, щоб визнати нашу ідейно-політичну програму за правильну. Сьогодні, коли обидва народи кривавляться в жорстокій боротьбі зі спільними ворогами, наспів для цього пригожий момент.

Мусимо однак ствердити, що такого розуміння історичних проблем, що стоять сьогодні перед обома народами, по польській стороні ще немає, натомість голосними є кличі „ні п'яді землі з українських територій, що входили в склад Польської Держави до 1939 р., в українські руки".

Мало того, можна почути навіть голоси, що Польща не може обмежуватися до своїх східніх кордонів з-перед 1 вересня 1939 р., а повинна сягнути ще далі на схід і включити в склад Польської Держави інші українські землі як „історично польські" терени. Досі ще немає доказів на те, щоб польській політиці дотично позитивної розв'язки українсько-польських взаємин просвічували навіть ті думки, що їх все ж таки деякі, дуже нечисленні, польські діячі в часі двадцятилітнього існування Польщі проповідували і трагічні дні, що їх переживають поляки і українці, передбачували. Навпаки, діють ще сьогодні деякі польські

круги, що приготовляють польську суспільність до кривавої розправи з українцями, яким погрожується новими репресіями та новим національно-політичним гнітом. Роздмухується до неоувалих розмірів пристрасті національної ворожнечі та впоюється в душі польського громадянства, що найбільшим ворогом польської державности є українці та Українська Держава, супроти чого блїднуть та сходять на другий план дійсні вороги, Німеччина і Москва. На Західньо-українських землях деякі польські групи творять свої бойові відділи з вістрям, спрямованим виключно проти українців. Ця ворожнеча і безглузда боротьба прибрали в останньому часі жахливі форми фізичного винищування і можуть незабаром перетворитися в різню обох народів, що відбуватиметься при акомпаніяменті реготу їх ворогів.

Форми такої боротьби ми вважаємо за недопустимі і, коли б це мало діятись з української сторони, то вважали б ми це за вияв невідповідальних елементів і такі явища рішуче осудили б. Та останнє слово тут за польськими керівними кругами. Від їх ставлення до українських державно-визвольних змагань і від того, чи потраплять вони вгасити роздмухані пристрасті національної ворожнечі в польській суспільності, буде залежати дальший розвиток українсько-польських відносин.

Треба б сьогодні відкинути пристрасті й почуття ворожнечі, що на них зложилось наше дотеперішнє історичне буття, а підняти та перевести державно-творчу працю в будові двох держав між двома спільними ворожими імперіялізмами Москви і Німеччини.

Час до цього чи не останній.

* * *

ВІДОЗВА

І-ої Конференції Поневолених Народів Сходу до народів Східньої Европи й Азії.

В днях 21-22 листопада 1943 р., відбулася на теренах опанованих Українською Повстанчою Армією І Конференція поневолених народів Східньої Европи і Західньої Азії. Конференція винесла ряд постанов відносно дальшої спільної боротьби проти російського та німецького імперіялізмів, та звернулася до поневолених народів з відозвою, яку саме передруковуємо.

Редакція.

Дорогі брати і сестри!

В тяжкі хвилини лютування імперіялістичної війни, в час гибелі мільйонів наших братів на фронті і винищування наших родин в запіллі, в час варварського нищення нашого майна та пам'яток культури по наших містах і селах — звертаємося до вас з братнім закликом: **станьте одностайно до оборони життя і майна вашого і ваших рідних, станьте до боротьби проти ворогів людства -- паліїв війни!**

Хто ж і для чого розпочав цю страшну і жорстоку війну? Хто являється виновником мільонних вбивств і страждань невинних? Хто мусить понести кару за народнє горе? Проти кого нам боротися?

Сучасну війну розпочали і ведуть правлячі імперіялістичні верхівки Берліна і Москви — німецькі націонал-соціялісти і російські большевики.

Війна ведеться за те, котра з імперіялістичних клік має надалі поневолювати

і експлуатувати народи Европи і Азії. Імперіялісти рішили, що їм замало награбованих земель, замало загарбаних багатств, замало підбитих народів, вони хочуть ще більше поширити свої імперії, ще міцніше придушити гноблені ними народи і затягти до такого ж ярма нові.

Прямуючи до цих розбишацьких цілей, імперіялісти силою змобілізували ввесь здоровий елемент поневолених і гноблених ними народів та погнали його на фронт. Міліони синів України, народів Кавказу, Середньої Азії, Надволжя і Уралу знаходяться сьогодні в окопах, віддаючи життя за своїх гнобителів. В той же час в запіллі НКВД тероризує їхні родини, знущається над ними. В тилу запрягають до непосильної праці у воєнних заводах стариків та дітей, видираючи в них з рота останній кусень хліба.

Війна вже погубила міліони бійців, зруйнувала народні господарства як поневолених, так і воюючих народів. Одначе, кінця війни ще не видно. Для випередження аліянтів на Балканах, кремлівські „вожді" кидають непідготовлені військово-солдатські маси в безнастанний наступ під вогонь німецької зброї. Ще не закінчилась війна з Німеччиною, а вже сталінська кліка, внаслідок загарбницьких задумів на Балканах і в Середній Европі попадає в нові конфлікти, готується до нових воєнних дій. Ще не вигоєні одні рани, а вже готуються удари для нанесення нових.

Та даремні надії імперіялістичних катів, коли вони думають, що й далі народи пасивно виконуватимуть їхні накази. Сьогодні вже не тільки поневолені народи, але й маси народів, з яких вийшли правлячі імперіялістичні верхівки, побачили все безглуздя і ввесь злочин теперішньої війни. Зараз всім стало ясно, що **безперспективне змагання на фронті постійно доводить і в кінці кінців приведе до повного спустошення рідних земель і знищення народів. Всі зрозуміли, що мусить припинитися безглузда бійня народів, що мусить наступити переміна.**

Одначе, яка має бути зміна і як до неї дійти?

Чи може наступити зміна, коли залишаться при владі існуючі імперіялістичні кліки? Чи може наступити суттєва зміна, коли залишиться дотеперішній державний лад насильства і експлуатації? Відомо ж, що державний лад, побудований на поневоленні одних народів другими, породжує змагання до дальшого підбою і дальшого поневолення, породжує імперіялізм. Устрій, побудований на поневоленні одним народом других, неминуче веде до імперіялістичних воєн і руїни.

Щоб вийти з сьогоднішнього трудного становища, припинити лише війну замало. Для цього необхідно повалити цілий державний устрій, знищити імперіялістичні кліки і побудувати новий лад на сході Европи і в Азії. Цей лад виключить можливість поневолення одного народу другим, виключить всякий імперіялізм і гарантуватиме повну волю розвитку кожного народу. **Цей лад мусить бути побудований на системі незалежних держав кожної нації на своїй етнографічній території.**

Здійснити цей лад можна тільки в безпощадній боротьбі з імперіялістичними правлячими верхівками, тільки шляхом національної революції. В боротьбі проти спільних гнобителів — сталінського й гітлерівського імперіялізмів — необхідний єдиний фронт всіх народів Сходу, керованих своїми національними проводами. Для перемоги національної революції потрібний підйом міліонових мас. Поневолені народи Сходу вже вступили на шлях цієї священної боротьби. В цій боротьбі вони добились вже поважних успіхів. Національні повстанчі армії і відділи в Україні, на Кавказі, в Середній Азії і в Прибалтиці високо підняли прапор боротьби проти імперіялістів, обороняючи свої народи перед грабунком імперіялістичної наволочі та визволяючи цілі терени від імперіялістів, борючись за повну національну незалежність своїх народів. В повній солідарності з ними ведуть таку ж боротьбу проти імперіялістів народи Західньої Европи (національна повстанча боротьба на Балканах, у Франції, Норвегії, Бельгії, Голандії, і т. д.). Слідом за цим боротьба поширюється на території Европи та

цілої імперії СССР, втягаючи до повстання всі поневолені народи, також російський та німецький народи, придавлені власними імперіялістичними кліками.

Міліони бійців Червоної Армії розсіяні по цілій Европі і Азії, – в окопах на фронті, в запіллі, в німецькому полоні, в національних батальонах при німецькій армії; міліони робітників у воєнних заводах, в колгоспах, на каторжних роботах в Німеччині і в Сибірі, — це велика армія національної революції Сходу, це — запорука її перемоги.

Бійці Червоної Армії! Дорогі наші брати в окопах!

Своєю героїчною боротьбою ви проганяєте німецьких імперіялістів з рідних земель. Одначе ви виконуєте лише половину роботи. За плечима у вас жирує на народньому горі другий імперіялізм – сталінський. Він такий же ворог народів, як і німецький імперіялізм, він так же поневолює і експлуатує народи, як і німецький. Поверніть свою зброю проти нього. Бийте його так нещадно, як б'єте зараз гітлерівську наволоч. Творіть військові революційні протисталінські, протиімперіялістичні національні організації. Нав'язуйте контакт з національними революційними повстанчими арміями і переходьте до них організованим порядком – індивідуально та цілими військовими частинами.

Робітники воєнних заводів! Не помагайте імперіялістам своєю працею в запіллі вигублювати ваших братів на фронтах. Виготовлену вами зброю муніцію захоплюйте в свої руки і бийте нею ваших гнобителів – імперіялістів, передавайте її національним повстанчим арміям та відділам.

Приналежні до чужонаціональних батальйонів при німецькій армії!

Гітлерівські окупанти використали ваше тяжке становище в полоні і вашу волю битися проти сталінського імперіялізму, погнавши вас на фронт братовбивчої війни. При вашій допомозі гітлерівські імперіялісти хочуть поневолити ваших рідних на батьківщині, а потім і вас знищити як непотрібний елемент. Не дозвольте використовувати себе проти ваших братів! Ваше місце не при німецьких дивізіях, а в революційних протиімперіялістичних національних повстанчих арміях. Нав'язуйте з ними контакт, ширіть національно-революційну свідомість серед своїх товаришів та зі всіма боєприпасами переходьте до своїх Повстанчих Армій, де ж їх немає, сміливо творіть такі.

Працюючі Інтелігенти! Не посилюйте своєю працею державного апарату насильства над народами! Вступайте спільно зі своїми народами в революційну боротьбу проти імперіялістичних катів. Покидайте уряди, з'єднуйтеся з відділами своїх національних Повстанчих Армій та віддайте свої знання для їх скріплення. Своєю працею помагайте двигнути єдиний фронт народів в боротьбі проти імперіялістів за свої Національні Незалежні Самостійні Держави.

Революційними силами народів у спільнім фронті боротьби проти імперіялістичних загарбників повалимо існуючий лад насильства і збудуємо новий лад, оснований на справедливості і волі народів і людини.

Геть імперіялістичну війну!

Смерть імперіялістичним хижакам більшовицької Москви і націонал-соціялістичного Берліну!

Смерть Гітлерові і Сталінові!

Геть гітлерівську „Нову Европу" і більшовицький СССР!

Хай живуть національні революції поневолених народів!

Хай живуть незалежні національні держави всіх народів Европи і Азії!

Хай живе мир і дружба вільних народів!

Президія:

1. Голова — Левченко — професор, 2. 1-й Заступник — Фізул — лейте-

нант, 3. 2-й Заступник — Гогія — майор, 4. Секретар — Шірмат — учитель, 5. Секретар — Дружний — мінометчик, 6. Секретар — Зелека — лікар.

Очолюючі національні делегації:

1. Білоруську — Дружний — мінометчик, 2. Кабардинську — Баксан — піхотинець, 3. Черкеську — Джігіт — артилерист, 4. Осетинську — Храм — учитель, сержант-піхотинець, 5. Грузинську — Гогія — майор технічних військ, 6. Вірменську — Антрантк — воєнтехнік І рангу технічних військ, 7. Азербайджанську — Чайлі — лейтенант, учитель, 8. Татарську — Тукай — ст. сержант кавалерії, службовець, 9. Чуваську — Скварцов — Сержант-піхотинець, 10. Башкирську — Кагарман — піхотинець, 11. Казахську — Джуман — технік, кавалерист, 12. Узбекську — Шірмат — танкіст, учитель, 13. Українську — Стеценко — професор гуманітарних наук.

Один місяць в Червоній Армії.

(оповідання очевидця)

Наша установа почала вже евакуацію. Фронт наближався....

Моя праця була розкидати листівки. Ночами розносив я їх до близьких сіл.

Коли фронт вже зовсім наблизився, я зорганізував дві підводи, щоб можна було чотирьом чоловікам вчасно виїхати. Та це нам не вдалося. Вночі захопили наш терен червоні війська. Вранці, коли перші червоноармійці (дві чоти 409 стрілецької дивізії, 677 полку) входили в село, дехто вибігав з хат зустрічати їх хлібом-сіллю.

Через два дні заїхав в село особий відділ і проголосив мобілізацію усіх чоловіків від 16-55 року життя.

Всіх мобілізованих пігнали (в чому були одягнені) під с. К., де заночували серед степу, під вибухами стрілен. Нас гнали в напрямі Дніпродзержинського „форсувати" Дніпро. Туди ранком приїхав до нас комдив і, оглянувши нас, сказав: "Что же ви гоните их на м'ясо, ведь они же не необучени. Отправить на обучение!". Тоді погнали нас в с. С. де „обучались" божевільно 15 днів, Спали в окопах, на добу 6 годин, решту часу використовувано для вправ.

Потрапили ми в мінометну роту і з перших же днів одержали звання старших сержантів, а пропонували нам звання офіцерів, лейтенантів, якщо ми дамо згоду стати командирами стрільців.

По закінченні 15-денної муштри, нас відправили обмундированих на фронт. Ішли ми в напрямі Кременчука 3 дні і ночі без відпочинку. В тому місці Дніпро був вже в руках большевиків. Під обстрілом німців перепливли ми човнами на другий беріг ріки. Цілу добу йшли паралельно до Дніпра 7 км. в напрямкові горішнього його бігу. Аж тоді вступили в бій.

Танків з нами не було. З перших хвилин виказалася наша частина нез-

датною до бойових операцій. Бракувало снарядів та мін, і тому нас мінометчиків відіслали на передову лінію. Автомашин було мало, а якщо були, то переважно американки для перевоження гармат.

Які зміни стались в большевицькій армії?

Командний склад зовсім нікчемний. Українці, які йдуть на фронт майже непідготовані, падають від ворожих куль, як мухи. Багато з них бажає поранення, щоби попасти в шпиталь, щоб таким чином відтягтись від фронту. Деякі дезертирують. Відношення росіян і українців до жидів — неприхильне.

Кожна дивізія йде на відпочинок з фронту тоді, коли залишиться із цілого її складу 40%. Та звичайно коли до такого стану ця дивізія дійде, її відсилають на доповнення інших, а далі знову на фронт.

„Особый отдел" старанно працює, особливо на фронті. Вербує жадних і гроші людей і ними користується. Але й для таких новоспечених сексотів пощади немає... Вони переживають страхіття фронту так само, як і інші. Їхнім завданням серед фронтової завірюхи є вишукувати невдоволених і тих, що не вірять советським інформаціям.

Фронт — цікавий. Під селом Н. ворог зосередив оборону. В наших же машинах бракувало бензини і тому ми не мали змоги добратись до своєї огневої позиції. Шофери заявили про те полковникові, а він відповів на це: „Мне ваших машин не нужно, мне нужны орудия, чтоби стрелять. Все берите карабини в руки и марш на передовую".

Доставка харчів погана, армія йде голодна. Те саме з муніцією.

Щоб дістати мін, треба гнати коні галопом і тоді за добу можна здігнати частину і привезти — 50 шт. мін.

Коли армія займає села, грабує все, що попаде в руки переважно харчі.

Для пропаганди відкрито церкви. Якийсь епископ подарував свою золоту корону „на подстройку" танкової колони "Красний Октябр".

Фронт перейшли ми вдвох під Ханським (Божедарівский район). З нами бажало перейти багато хлопців та перейти були можливості тільки двом.

В тилах німців на полях зустрічали ми німців-дезертирів, які там переховувалися.

Дня 17. XI. заявив мені друг, що ми вже натрапили на звязок.

Листопад 1943р.

Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — Незалежна Держава Українська — перетвориться у дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плодючу землю з її незчисленними багатствами не для потреб третього, або другого з половиною чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу.

С. Петлюра

ВІСТКИ

* Відступаючи з українських земель, німці не перестають продовжувати свою терористичну політику у відношенні до українського народу. На всіх українських теренах, окупованих ще німцями, проходять масові розстріли українських самостійників та насильно забираних німцями закладників.

* Як передові стежі большевицьких армій, кидають сталінсько - большевицькі імперіялісти банди своїх партизан на терени окуповані німцями. Большевицькі партизани не так проводять саботажеві акції проти німецького запілля, як радше терорizують населення, розпитують за українськими самостійниками, мордують вартісних одиниць села, граблять майно та насилують жінок.

* Підбунтовувані польськими імперіялістами, продовжують деякі круги польської меншини на українських землях вислуговуватися сталінським і гітлерівським загарбникам. В польських селах большевицькі партизанські банди знаходять часто приміщення, поляки також дають їм інформації про стан поодиноких українських сіл. Рівночасно польський міський елемент використовує кожну нагоду, щоб помагати гештапові винищувати український нарід. Головний контингент ріжнородних гештапівських вислужників, фольксдойчів, тайних німецьких агентів, баншуців, тощо, рекрутується на українських землях з поляків.

* З другого боку польські боївки терорizують українські села, мордуючи провідних одиниць сіл, в тому також жінок. В самій тільки Грубешівщині польські бандити вимордували понад 300 свідомих українців, в першу чергу інтелігентів.

* В зв'язку з аліянтськими налетами на Софію, болгарський уряд покинув столицю й перенісся до одної місцевости, віддаленої на 60 км. від Софії.

* Японський уряд теж наказав евакуацію Токіо, користуючись наукою, що її дають налети на Берлін.

* Натиск аліянтів на Еспанію зростає. Аліянтська преса домагається позитивного полагодження таких справ: 1. інтернувати італійські кораблі, 2. Припинити вивіз товарів до Німеччини, 3. Відкликати останки „Блакитної Дивізії“ зі східнього фронту. 4. Припинити діяльність еспанських агентів у Північній Африці.

* При кінці січня ц. р. убито на Литві шефа поліції.

* Бувший болгарський посол у Лондоні Николай Мончилов засуджений софійським судом на кару смерти за „державну зраду“.

* Москва змагає постійно до советизації европейських країв утворюючи ряд „урядів“ і „комітетів“. Так у Москві повстав „Комітет патріотичних поляків“, а в Лондоні „Клюб поступових поляків“. Вони є прямим знаряддям у большевицьких руках.

* Як відомо, Корнійчука назначено комісарем закордонних справ України. Першим його актом було жадання прилучити до УРСР Холм, Грубешів, Ярослав.

* В Москві повстав комітет „Вільна Німеччина“, на чолі якого став ген. Зайдліц, який попав у совітський полон під Сталінградом.

З ДРУКАРНІ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ